

İKİNCİ DAİRE

NURHAN YILMAZ (2) – TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no. 16741/04)

KARAR

STRAZBURG

8 Nisan 2008

İşbu karar AİHS'nin 44/2. maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Şekli düzeltmelere tâbi olabilir.

USUL

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan 16741/04 no’lu davanın nedeni T.C. vatandaşı Nurhan Yılmaz’ın (“başvuran”) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne 21 Nisan 2004 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin (“Sözleşme”) 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurdur.

Başvuran, AİHM önünde Mardin Barosu avukatlarından Ö. Mungan tarafından temsil edilmiştir.

OLAYLAR

DAVANIN KOŞULLARI

Başvuran 1978 doğumludur ve İzmir’de yaşamaktadır. Başvuran, “Ekmek ve Adalet” adlı siyasi derginin İzmir şubesi temsilciliğini yapmaktaydı. 29 Nisan 2003 tarihinde polis, derginin bürosunda yaptığı bir aramada yasadışı olduğundan şüphelenilen bazı kitap ve dergiler bulmuştur. Bu yayınlara el konulmuştur.

Belirtilmeyen bir tarihte başvuran devam etmekte olan soruşturma kapsamında ifade vermek üzere polis karakoluna gitmiş, sorgusu sırasında yanında avukatı da yer almıştır.

19 Haziran 2003 tarihinde İzmir Cumhuriyet Savcısı İzmir Sulh Ceza Mahkemesi’ne bir iddianame sunmuş, başvuranın işyerinde bulunan kimi materyallerin daha önce İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi kararı ile yasadışı ilan edildiği gerekçesiyle başvurunu TCK’nın 526/1. maddesi uyarınca “yetkili makamların emirlerine uymamak”la suçlamış, iddianame başvurana tebliğ edilmemiştir.

İzmir Sulh Ceza Mahkemesi, duruşma yapmadan 14 Temmuz 2003 tarihinde verdiği ceza kararnamesi ile başvurunu suçlandığı üzere mahkûm etmiş ve üç ay hapis cezası vermiştir. Mahkeme daha sonra başvuranın cezasını 606,874,000 Türk Lirası¹ para cezasına çevirmiştir. Mahkeme bu şekilde, görece hafif suçlar için CMUK’un 386. maddesinde öngörülen “basitleştirilmiş usul”ü uygulamıştır.

Başvuran, sözkonusu karara İzmir Asliye Ceza Mahkemesi’nde itiraz etmiştir. Dilekçesinde birinci derece mahkemesinin kendisinin ifadesine başvurmaması, bu nedenle savunma haklarının ihlal edilmesinden şikâyetçi olmuştur. Dilekçede ayrıca başvuranın ifade vermek üzere polis karakoluna gittiğinde sorgulama sırasında yanında avukatının da bulunduğu belirtilmiştir.

Asliye Ceza Mahkemesi duruşma yapmaksızın 17 Ekim 2003 tarihinde başvuranın itirazını reddetmiştir. Nihai karar başvurana 27 Ekim 2003 tarihinde tebliğ edilmiştir.

¹ O dönemde yaklaşık 390 Euro’ya eşdeğer.

HUKUK

I. AİHS’NİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, davasında açık duruşma yapılmaması nedeniyle kendisini bizzat ya da avukatı vasıtasıyla savunma imkânı bulamamasından şikâyetçi olmuştur. Ayrıca gözaltındayken de adli yardım imkânından mahrum bırakıldığını iddia etmiş, şikâyetlerini AİHS’nin 6/1 ve 6/3(c) maddelerine dayandırmıştır.

Hükümet iddiaları reddetmiştir.

A. Kabuledilebilirlik

Başvuranın gözaltındayken adli yardım alamaması iddiası ile ilgili olarak Hükümet, başvuranın gözaltına alınmadığını savunmuştur. Soruşturma kapsamında başvuranın ifade vermek üzere polis karakoluna çağrıldığını ve sorgu sırasında avukatının da hazır bulunduğunu ifade etmişlerdir. Bu hususun başvuranın İzmir Asliye Ceza Mahkemesi’ne verdiği 15 Ekim 2003 tarihli dilekçede de kabul edildiğini savunmuşlardır.

Başvuran bu konuda yorum yapmamıştır.

Başvuranın sözkonusu cezai soruşturma ile bağlantılı olarak gözaltına alınmadığı gözlenmektedir. Ayrıca ifade vermek üzere polis karakoluna çağrıldığında başvurana avukatının eşlik ettiği de açıktır. Dolayısıyla Mahkeme sözkonusu şikâyeti tamamen dayanaksız bulmakta ve AİHS’nin 35. maddesinin 3. ve 4. paragrafları uyarınca açıkça dayanaktan yoksun olmaları nedeniyle reddetmektedir.

Ne var ki başvurunun kalan kısmının AİHS’nin 35. maddesinin 3. paragrafı çerçevesinde dayanaktan yoksun olmadığını kaydeden AİHM, başvurunun başka açılardan bakıldığında da kabuledilemezlik unsuru bulunmadığını tespit eder. Bu nedenle başvuru kabuledilebilir niteliktedir.

B. Esas

1. Genel ilkeler

AİHM, duruşmaların kamuya açık olarak yapılması gerektiğinin, 6/1 maddede ortaya konan temel bir ilke olduğunu yineler. Bu kamuya açık olma durumu, adaletin kamu denetimi olmaksızın yerine getirilmesine karşı davacıları korumaktadır. Bu, ayrıca insanların mahkemelere duydukları güvenin korunmasının bir yoludur. Adaletin yerine getirilmesinde saydamlığı sağlayan kamuya açık olma durumu, 6/1 maddenin, demokratik toplum ilkelerinden biri olan adil yargılanma amacının yerine getirilmesine katkıda bulunmaktadır (bkz. diğer içtihatlar yanında *Stefanelli – San Marino*, no. 35396/97).

Bütün olarak ele alındığında 6. madde, sanığın bir ceza duruşmasında etkin olarak yer alma hakkını teminat altına almaktadır. Bu durum genel olarak, yalnızca duruşmada hazır bulunma hakkını değil, aynı zamanda gerekli olduğunda adli yardım alma ve davayı etkin şekilde takip etme haklarını da içermektedir. Bu tür haklar, çekişmeli dava kavramının özünde zımnen var olduğu gibi, aynı zamanda 6. maddenin 3. fıkrasının (c) ve (e) bentlerinde yer

alan teminatlardan kaynaklanabilmektedir (bkz. diğer içtihatlar yanında *Stanford – İngiltere*, A Serisi no. 282-A).

Ayrıca 6/1 madde, birinci derece kararını temyiz etme hakkını garanti etmemektedir. Ancak, iç hukukun, temyiz hakkı sağladığı durumlarda, temyiz işlemleri yargılama sürecinin uzantısı olarak görülecek ve dolayısıyla 6. maddeye tabi olacaktır (bkz. *Delcourt – Belçika*, A Serisi no. 11).

2. Söz konusu ilkelerin somut davaya uygulanması

Mahkeme öncelikle 30 Haziran 2004 tarihli bir kararla Anayasa Mahkemesi'nin eski TCK'nın 390/3 maddesini, bireylerin davaların açık olarak görülmesinden mahrum bırakılmasının adil yargılanma hakkına aykırı olduğu gerekçesiyle Anayasaya aykırı bularak oybirliğiyle iptal ettiğini kaydeder. Ayrıca 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren yeni Türk Ceza Kanunu ve yeni Ceza Muhakemesi Kanunu ile ceza kararnamesi uygulaması sona erdirilmiştir.

Ancak Mahkeme, olay zamanında yürürlükte olan ilgili iç hukuk kurallarına uygun olarak başvuranın yargılanması sırasında açık duruşmaya yer verilmediğini gözlemler. Ceza kararnamesi çıkaran ve başvurunu para cezasına çarptıran İzmir Sulh Ceza Mahkemesi gibi, itirazı inceleyen İzmir Asliye Ceza Mahkemesi de kararını dava dosyasındaki belgelere dayanarak vermiştir. Başvurana, davasını gören mahkemeler önünde kendisini bizzat ya da avukatı vasıtasıyla savunma imkânı tanınmamıştır. Bu nedenle Mahkeme, başvuranın cezai kovuşturmaya aktif olarak katılamadığı kanaatindedir.

Yukarıda belirtilenler ışığında Mahkeme, adli merciler tarafından uygulanan usulün başvuranın savunma haklarını tam olarak kullanmasını engellediği ve dolayısıyla yargılamayı adil olmayan bir hale getirdiğine karar vermiştir.

Dolayısıyla AİHS'nin 6/1 maddesi ihlal edilmiştir.

II. 1 NO'LU PROTOKOLÜN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, polisin yaptığı aramayı takiben çeşitli kitap ve dergilere el konulmasının AİHS'ye ek 1 no'lu Protokolün 1. maddesine ihlal teşkil ettiği iddiasında bulunmuştur.

Mahkeme bu mülkün başvurana değil dergiye ait olduğunu ve başvuranın somut başvuruyu dergi adına açmamış olduğunu kaydeder. Dolayısıyla 1 no'lu Protokolün 1. maddesi bağlamında başvuranın mülkiyet hakkına hiçbir müdahalede bulunulmamış olması nedeniyle dergi adına bu hakkın ihlal edildiği iddiasında bulunamaz (bkz. *Nurhan Yılmaz – Türkiye*, no. 21164/03).

Bu nedenle başvurunun bu kısmı AİHS'nin 35. maddesinin 3. ve 4. paragrafları bağlamında açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle reddedilmelidir.

III. AİHS’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

AİHS’nin 41. maddesine göre:

“Mahkeme işbu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

Başvuran adil tatmin için bir talepte bulunmamıştır. Bu nedenle Mahkeme kendisine herhangi bir ödeme yapılmasına gerek bulunmadığı kanaatindedir.

BU GEREKÇELERE DAYANARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvuranın adil yargılanmaya ilişkin şikâyetinin kabuledilebilir, başvurunun kalan kısmının ise kabuledilemez olduğuna;
2. AİHS’nin 6/1 maddesinin ihlal edildiğine

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar İngilizce olarak hazırlanmış ve AİHM İç Tüzüğü’nün 77. maddesinin 2 ve 3. paragrafları uyarınca 8 Nisan 2008 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Françoise ELEN-PASSOS
Kâtip Yardımcısı

Françoise TULKENS
Başkan